

TAJSKA – AZIJSKA ORNITOLOŠKA KRALJICA

// Tjaša Pršin in Blaž Blažič



Bujno tropsko rastje
nacionalnega parka
KHAO YAI
foto: Tjaša Pršin

Enigmatična modro-bela talna kukavica s koralno rdečim kljunom, groteskni širokokljuni, raznobarvni fazani in gozdne jerebice, fantomske pite, orjaški kljunorožci in prodnik z žličasto oblikovanim kljunom – to so dragulji ornitofavne Tajske, s katerimi ta država jugovzhodne Azije buri duhove številnih ornitologov po vsem svetu.

Tajska leži v srcu Indokine ter tako na stiku štirih različnih azijskih biogeografskih regij. To se kaže tudi v izjemni pestrosti ptic gnezdil, ki jih najdemo v državi. Raznolikost ornitofavne pa v času naše zime vsako leto še dodatno »oplenitijo« vrste, ki gnezdiijo na območju Himalaje, Sibirije in arktičnega dela Evrazije ter na

Tajskem množično prezimujejo. Do obdobja pisanja teh vrstic je bilo v državi zabeleženih več kot 1050 različnih vrst ptic, tako da ni presenetljivo, da je Tajska ena izmed najbolj priljubljenih ornitoloških destinacij v Aziji. Vse našeto je pritegnilo tudi naju in tako sva se nekega hladnega decembrskega dne za dobra dva tedna odpravila na ornitološko raziskovanje tega koščka sveta. Po hitrem skoku v poletna oblačila sva na letališču v Bangkoku karseda hitro prevzela najeti avtomobil in se odpeljala divji pustolovščini naproti.

LEAM PAK BIA - PAK THALE

Po nekaj kilometrih vožnje po hektičnih štiripasovnicah, ki so naju vodile iz metropole, sva se privadila na vožnjo po levi strani ceste in se v slabih treh urah pripeljala do območja, imenovanega Leam Pak Bia – Pak Thale. Ime označuje obsežen kompleks solnih polj, blatnih polje, ostankov mangrov ter peščenih sipin na severozahodnem delu Tajskega zaliva. To je brez dvoma eno najpomembnejših prezimovališč vodnih ptic na celotnem območju



ZNAČILNOSTI DRŽAVE:

Lega: država jugovzhodne Azije, ki na severu in zahodu meji na Mjanmar, na vzhodu na Laos in Kambodžo ter na jugu na Malezijo

Najvišji vrh: Doi Inthanon (2565 m)

Površina: 513.120 km²

Št. prebivalcev: 66.612.217 (februar 2021)

Št. zabeleženih vrst ptic: 1076 (do aprila 2020)

Endemiti: najverjetneje izumrla belooka lastovka (*Eurochelidon sirintarae*), tajski bradač (*Psilopogon chersonesus*) in tajski drozgač (*Gypsophila calcicola*)

Nacionalna ptica: siamski fazan (*Lophura diardi*)

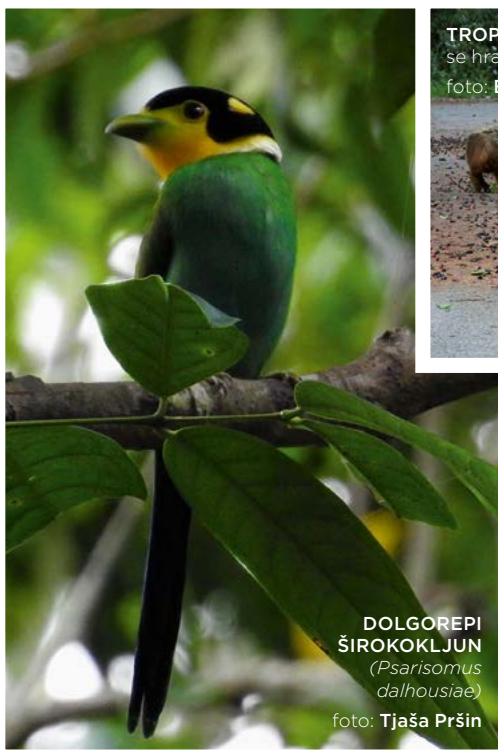
jugovzhodne Azije. Vsako leto se med oktobrom in marcem tu zadržujejo nepregledne jate pobežnikov, galebcev ter čiger. Znotraj njih se skrivajo tudi nekatere izjemno redke in ogrožene vrste. Število vodnih ptic naju je ob prihodu na lokacijo pustilo brez besed. V solnih bazenih je mrgolelo rdečevratih prodnikov (*Calidris ruficollis*) ter mongolskih (*Charadrius mongolus*) in debelokljunih deževnikov (*C. leschenaultii*). Na nasipih so posedale kaspjske (*Hydroprogne caspia*) in črnonoge čigre (*Gelochelidon nilotica*). Nad območjem pa so se v obliki ves čas utripajočih in prelivajočih se oblakov spreletavale več tisočglave jate tenkokljunih prodnikov (*Calidris tenuirostris*). Med pogostejšimi vrstami sva uzrla tudi nekaj dolgoprstih prodnikov (*Calidris subminuta*), velikega greznika (*Limnodromus semipalmatus*) in globalno ogroženega veslastega martinca (*Tringa guttifer*). Po eni uri iskanja pa sva zagledala tudi najbolj atraktivno ptico tega območja in glavni razlog najinega zimskega obiska Tajske. V enega izmed solnih bazenov je namreč priletel žličasti prodnik (*Calidris pygmaea*), kritično ogroženi pobežnik z žličasto oblikovanim kljunom, ki

Ena izmed najbolj imponantnih ptic tropskih gozdov Tajske, **DVOROŽEC** (*Buceros bicornis*)
foto: Blaž Blažič





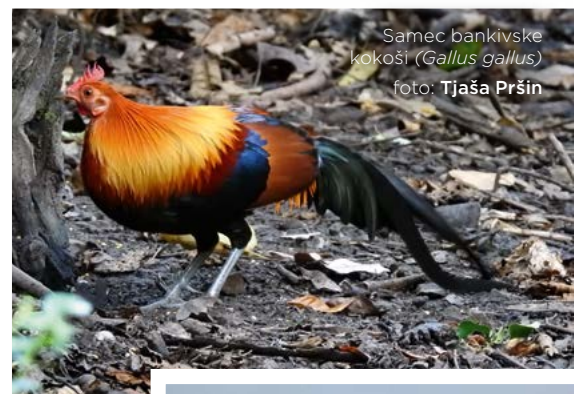
SINJI SLAVEC
(*Larvivora cyane*)
foto: Tjaša Pršín



DOLGOREPI ŠIROKOKLJUN
(*Psarisomus dalhousiae*)
foto: Tjaša Pršín



TROP MAKAKOV vrste *Macaca arctoides* se hrani pod plodečim drevésom.
foto: Blaž Blažič



Samec bankivske kokoši (*Gallus gallus*)
foto: Tjaša Pršín



Samec **ČRNOČOPASTEGA MUHARJA**
(*Syrmaticus azurea*)
foto: Tjaša Pršín



Na razmočenih tleh v tropskih gozdovih Tajске pogosto posedajo izredno barvite vrste metuljev.
foto: Blaž Blažič



ŽLIČASTI PRODNIK
(*Calidris pygmaea*)
foto: iStock

gnezdi na skrajnem severovzhodu arktične Rusije. Njegova globalna populacija je trenutno ocenjena na vsega 240–456 odraslih osebkov, od katerih jih nekaj vsako leto prezimuje v Tajskem zalivu.

TROPSKI GOZDOVI NACIONALNIH PARKOV

Opazovanje ptic v tropskih gozdovih Tajске bo v izziv še tako izkušenim ornitologom. Ptice so zaradi bujne vegetacije dobro prikrite in težko opazne. Pozornost velja usmeriti v iskanje mogočnih dreves na gozdnem robu, ki v tropih posebej bogato obrodijo. To so mesta, ki privabljajo številne ptice iz širšega območja tropskega gozda. S sadeži, predvsem različnih vrst fikusov, se pogosto sladkajo različni predstavniki golobov, kljunorožcev, majn in bulbulov. Občasno pa je moč v teh mešanih prehranjevalnih jatah opaziti tudi kakšnega izmed predstavnikov skupine širokokljunov, ki se navadno zadržujejo globlje v gozdu. Skupina je na Tajskem zastopana s sedmimi vrstami, ki jih prepoznamo po široki glavi ter sploščenem in na bazi razširjenem kljunu. Srečanja s predstavniki širokokljunov v delu leta, ko sva deželo obiskala midva, niso prav pogosta. Prav zato naju je še toliko bolj navdušilo opazovanje dolgorepega širokokljuna (*Psarisomus dalhousiae*) v nacionalnem parku Khao Yai. Le nekaj metrov nad nama se je spreletavala skupina

približno dvajsetih osebkov in lahko sva uživala v nekajminutnem pogledu na te skoraj pravljicične ptice. Tudi v nacionalnem parku Kaeng Krachan je mogoče doživeti skoraj filmske prizore. Med opazovanjem ptic na enem izmed plodečih dreves sva nenadoma izza hrbta zaslišala zvok, ki spominja na približujočo se parno lokomotivo. Vedoč, da železnice v parku ni, sva se spogledala in nato hkrati ozrla v nebo in tam zagledala dve ogromni, skoraj pterodaktilski silueti. Čez nekaj trenutkov sta silueti skupaj pristali prav na drevesu, v katero sva imela usmerjen teleskop. Par dvorožca (*Buceros bicornis*) je pred najinimi očmi pričel z ritualom izmenjevanja sadežev, značilnim za utrjevanje vezi med partnerjema. Brez besed sva ju opazovala in si, ko sta odletela, v en glas pritrdila, da tega prizora nihče od naju zlepa ne bo pozabil.

PTICE GLOBLJE V GOZDU

Nič manj navdušujoče in zelo svojevrstno pa je opazovanje ptic globoko v gozdu, znotraj preprostih opazovalnic iz lesenega ogrodja, prek katerega je poveznjeno maskirno platno. Večina tovrstnih opazovalnic je vzpostavljenih na zasebnih zemljiščih. Zanje tako skrbijo lokalni prebivalci, ki na mesta pred njimi redno nastavljajo hrano (sadje in zrnje) in, še pomembneje, vodo. Ravno ta v najbolj vročem delu dneva privabi mnoge skrivnostne predstavniki

ZANIMIVE VRSTE PTIC:

- Burmanski fazan** (*Syrmaticus humiae*),
- siamski fazan** (*Lophura diardi*),
- rdečekkljuna kukalovka** (*Carpococcyx renauldi*)
- belolični deževnik** (*Charadrius dealbatus*)
- žličasti prodnik** (*Calidris pygmaea*)
- veslasti martinec** (*Tringa guttifer*)
- dvorožec** (*Buceros bicornis*),
- modra pita** (*Hydrornis cyaneus*)
- dolgorepi širokokljun** (*Psarisomus dalhousiae*)
- veliki brglez** (*Sitta magna*)



ke tamkajšnje ornitofavne, ki jih je drugače skoraj nemogoče opazovati. Med zrenjem skozi majhne line v platnu se opazovalcu pred očmi zvrstijo nepozabni prizori. Glasne skupine divjih bankivskih kokoši (*Gallus gallus*) med iskanjem hrane vneto obračajo listni opad in se vseskozi živčno ozirajo za morebitnimi plenilci. Različne vrste veveric zobajo natreseno zrnje in se preganjajo po deblih in vejah dreves. Na zibajočih se plezalkah posedajo črnočopasti muharji (*Hypothymis azurea*) in muharji, obarvani v vse mogoče modre odtenke, pod njimi pa v gosti podrasti previdno in potihno stopajo okate jerebičice (*Caloperdix oculeus*), progaste (*Arborophila brunneopectus*) in zelenonoge kotornice (*A. chloropus*). V kotanji z vodo se občasno ohladi sinji slavec (*Larvivora cyane*), za presenečenje ob izjemnih priložnostih pa poskrbi katera izmed izjemno skrivnostnih talnih vrst. Naju je denimo močno razveselil obisk gozdne vrste tukanice, sivonogega klopotča (*Rallina eurizonoides*). Zaradi izjemne plahosti so nekatere talne gozdne ptice sicer izredno težko zaznavne. Zelo visoko na seznamu želja ornitologov, ki obiščejo Tajsko, so predstavniki pit, ki pa jih je zunaj gnezditvenega obdobja (marec–junij), v času katerega jih »izda« njihovo teritorialno oglašanje, v gosti vegetaciji skoraj nemogoče izslediti. Precej napora je treba vložiti tudi v iskanje fazanov. Največjo verjetnost za njihovo opazovanje ponujajo ozke blatne steze,

ki vodijo globoko v gozd. V primeru zares velike sreče pa lahko na njih nepričakovano naletimo ob gozdnih prometnicah katerega izmed nacionalnih parkov. Tovrstna sreča se je nasmehnila tudi nama, ko sva med večerno vožnjo v nacionalnem parku Khao Yai sredi ceste zagledala samca srebrnega fazana (*Lophura nycthemera*). Verjetno najbolj enigmatična ptica tajskih tropskih gozdov pa je rdečekljuna kukalovka (*Carpococcyx renauldi*). Najbolj znana in zanesljiva lokacija, kjer je mogoče opazovati to ptico, je za omenjeni nacionalni park Khao Yai. A tudi tam opazovanje ni zagotovljeno. Omenjeni nacionalni park pa med ljubitelji narave ne slovi le po številnih vrstah ptic, marveč tudi kot najboljša točka v državi, kjer lahko opazujemo ali pa se na kateri izmed številnih stezic skozi gozd celo srečamo z divjimi azijskimi sloni (*Elephas maximus*).

Na Tajskem je bilo doslej zabeleženih več kot 1050 različnih vrst ptic.

Na Tajskem sva doživela mnogo prigod. V zgornjih vrsticah povzemava le peščico tistih, zaradi katerih se nama je ta dežela kontrastov vtisnila globoko v spomin.

Številni prezimujoči **POBREŽNIKI** na območju Laem Pak Bia
foto: **Blaž Blažič**